

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Évesz évre 60 Lei, félévre 30 Lei,
gyed évre 15 L, egyes szám 5 L

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvar, Strada Memorandu-
lui 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

Munkáspolitikánk és másutt

Hogy a hivatalos fórumoknak milyen felfogásuk van a munkásról és munkáspolitikáról, erről már számtalan esetben kaptunk keserű izelítőt. Hogy nálunk a hivatalos faktorok még nem vetkőztették le amaz multbeli felfogásukat, hogy a munkás csak a profitszerzésre alkalmas alany, egyébként felrugni való semmiházi, erről nap-nap után szerezhettünk bő tapasztalatokat. És dacára annak, hogy mindezt tudjuk és érezzük, mégis megdöbbenünk ama legujabb két esetnek kapcsán, mely a nagyváradi és a bukaresti Lemaitre-gyár munkásmozgalmaival kapcsolatban tudomásunkra jutott.

Voltaképpen semmi egyéb nem történt, minthogy a sztrájkban álló nagyváradi gyár igazgatójának a bukaresti miniszteriumban azt az ajánlatot tették, hogy a sztrájk elintézésére majd leküldik Popovic generálist, a hirhedt besszarábiai diktátort, akinek rémuralmával nap-nap után hasábokon keresztül foglalkoznak még a polgári lapok is és aki az aradi sztrájk letörésével gyarapította meg eddigi hazafias érdemeit.

A bukaresti Lemaitre-gyár igazgatósága pedig a jogait követelő munkásságot egyszerűen kikergette az üzemből, minthogy pedig a munkásság ehhez alkalmazkodott és nem sietett visszakönyörögni magát, utólag az üzemet militarizáltatta; igénybe véve ugyancsak az állam fegyveres hatalmát a munkásság ellen.

Minden hasonló kijelentések és esetek megszokottsága ellenére is meg kell állanunk egy pillanatra ezen két esetről megnyilvánult és megdöbbenően kirívó hivata-

los felfogás előtt. Az ilyen miniszteriumbeli munkáspolitikai gondolkodóba kell ejtsen, mert ennek olyan mélyreható következményei vannak a munkásság egész gazdasági életére, amely mellett hallgatólag elmennünk nem lehet.

Aki az európai államok mai munkáspolitikáját megfigyeli, azt tapasztalhatja, hogy mindenütt a munkásosztály helyzete lényegesen megjavult, a multbeli állapotokhoz képest. Eltekintve ama szociális vívmányoktól, mint a 8 órás munkaidő, a munkásvédelmi intézmények, üzemtanácsai rendszerek bevezetése, stb., melyeket a munkásság intézményesen kiépit, még a legkonzervatívabb kormányfértiak is az állam konszolidációs munkájába belekalkulálják a munkást is, mint az állam fenntartójának legproduktívabb tényezőjét. Még olyan államokban is, ahol a munkásság képviselői nem vesznek részt a kormányban, ott is erőtegyezőnek tekintik és igyekeznek különféle koncessziók megadásával bebizonyítani, hogy a munkásosztályt, mint az állam egyik legfontosabb alkotó elemét, elismerik, számolnak vele és követeléseinek legalább bizonyos részét jogosnak ismerik el. Ami azonban a leglényegesebb, ezen államok teljesen elkülönítették az állam és kapitalizmus azelőtti közös fogalmát és a munkásságnak teljesen szabad kezet biztosítottak a kapitalizmussal vivandó gazdasági harcaiban. Sem Németországban, vagy Angliában, Ausztriában, vagy Franciaországban, de még a mai fascista Olaszországban sem fordul elő az, hogy a tőkés és munkás között kitérő bér- vagy

egyéb gazdasági konfliktusba az állam beleavatkozzon, hogy hivatalos korlátokat emeljen a munkás elé és fenyegetésekkel és büntetésekkel leterrorizálja és megsemmisítse ellentálló képességét. A művelt nyugati államokban, Angliában vagy Németországban, stb. számtalan esetben előfordul az, hogy súlyosabb konfliktusoknál egyik vagy másik miniszter vállalja a közvetítő és békítő szerepét s ha nem sikerül neki sem a békét megteremteni, minden megsértődöttség nélkül, az ellenfelekre bizza, győzzék meg, vagy győzzék le egymást. S fennáll ez a korlátlan gazdasági szabadság nemcsak a magánüzemknél, hanem az állami üzemknél is.

Ha ezzel szemben az itteni viszonyokat vesszük tekintetbe, azt fogjuk látni, hogy itt a fentieknek ellenkezője van meg. Romániában az állam és kapitalizmus annyira egységes fogalom, hogy a munkásság minden gazdasági harcát — különösen, ha a munkáltatónak jó összeköttetései vannak — bármikor államellenesnek minősíthetik s mint ilyent, büntető szankciókkal és — Popovic generálisokkal intéztetnek el. S ennek megvan a maga magyarázata is. A jelenlegi liberális kormány képviseli Romániában a legszélsőségesebb reakciót és kapitalista uralmat. A liberális párt kormány- és vezető tagjai kezükben tartják az ország egész gazdasági életét, minden banknál, minden ipari, kereskedelmi, vagy egyéb vállalatnál érdekelve vannak. Ha a munkás béremelést követel, az a politikus urak zsebet is érinti és minthogy az államhatal-

lóm a kezükben van, veszélyeztetett zsebérekeiket azonnal államérdeknek minősítik s ennek megvédésére a Popovic generálisokat uszítják a munkásságra.

Van azonban ennél a felfogásnál egy sokkal fontosabb és lényegesebb szempont, még pedig az állam igazi érdeke. Ez az érdek pedig azt parancsolja, hogy a termelés folytonosságának biztosítására véget kell vetni ennek a rendszernek, az állam érdekeit el kell különíteni a kapitalista érdekektől és a munkásságnak szabad kezet kell biztosítani gazdasági harcaiban. Amerikában hónapokig tartó vasutas sztrájk, Angliában hónapokig tartó bányászsztrájk volt és ennek dacára Amerika is, Anglia is még mindig állam, nem omlott össze, pedig nem küldtek és nem küldhettek Popovic generálisokat a munkásság letiprására. Az új Romániában más eszközökkel kell kormányozni, mint amilyenekkel a

régiben kormányoztak. A munkásságnak teljes szabad kezet kell biztosítani gazdasági harcaiban, nem szabad rendszerre avatni a legjogosabb bérharcok letörését az államhatalom eszközeivel. De különösen az állami élet legmagasabb irányítóinak, a miniszteriumokban ülő uraknak nem szabad annyira megfeledezni igazi hivatásukról, hogy egy olyan jogos mozgalmat, amely jogossága mellett legfeljebb csak egy néhány kapitalista magánérdekeit sérti, az amugy is teljesen védtelenül álló munkásságra, a kapitalisták magánügyeinek védelmére is már generálisokat akarjanak felhasználni.

Meg kell szüntetni végre azt az állapotot, hogy éppen a miniszteriumok az igazság helyett Popovicokkal intéztesenek el munkásügyeket és a generálisok helyére az igazságot és demokratikus munkásvédelmet kell ültetni. Ezzel a módszerrel feltétlenül több célt fogunk érni.

Felhívás összes csoportjainkhoz, szövetségünk összes tagjaihoz a hetijárulék és segélyek felemelése ügyében

Szövetségünk központi vezetősége folyó évi augusztus 23-án tartott ülésén behatóan foglalkozott a szövetség, valamint tagjaink gazdasági helyzetével. A lezajlott bérmozgalmak tanulságait, továbbá a jövő kilátásait figyelembe véve, a központi vezetőség a következő határozatot hozta:

„A hetijárulékokat (tagdíjakat), valamint a segélyeket 1923. október 1-től kezdődőleg 50 százalékkal felemeli. E határozat alapján tehát az I. osztályu hetijárulék 6 lei, a II. osztályu 4-50 lei és a III. osztályu 3 lei lesz. Az ügykezelési szabályzatban meghatározott összes segélyezési ágazatok 50 százalékkal lesznek nagyobbak. Ezen határozat közlésével kapcsolatosan felhívja az összes helyicsoporthoz vezetősegeit, hogy október hó 1-től kezdődőleg szigorúan ezen utasításhoz alkalmazkodjanak.”

T. szaktársak! A központi vezetőséget az a meggyőződés vezette határozata meghozatalánál, hogy a mai segélyek már egyáltalán nem nevezhetők elfogadható segélyeknek a megélhetés megdrágulása folytán. A gazdasági helyzet leromlása, a pénz vásárló értékének az állandó csökkenésére vezetett, ennek következtében a központi vezetőség kénytelen volt módot keresni,

hogy a mai drágaságnak, ha nem is megfelelőleg, de legalább enyhíteni lehessen a munkanélküliség vagy más körülmények folytán inséges helyzetbe került munkástársaikon. Ezen cél elérése nemcsak a központi vezetőség, hanem sokkal inkább tagjaink érdeke is. Okulnunk és tanulnunk kellett a lezajlott bérmozgalmakból és azon körülményből, hogy most már csoportok vannak, akik sürgetik a járulékok felemelését, mert belátják, hogy a mai gazdasági harcaink eredményes megvívásának első feltétele az erős ellentámasztási alap. A munkaadók hatalma és folyton erősödő váraival szemben a mi várainkat is kell erősítsük, mert különben minden csatát elfogunk veszíteni.

Amint lapunk hasábjain sokszor hangoztattuk és amint a jelek mutatják, Románia munkásságának a közeljövőben még sok és nehéz harcai lesznek. A munkáltatók állandóan támadják a már elért eredményeket, azonban nekünk nemcsak ezt kell megvédeni, hanem mindig újabb és újabb engedményekre kell kényszerítsük a mai gazdasági élet hatalmasait.

A munkásság akarva, nem akarva, harcba kényszerül egyik oldalról a munkaadók hallatlan tulkapásai kényszerítik bele, másoldalról pedig a mai gazdasági helyzet napról-napra nehe-

zebbé teszi a megélhetést, mely körülmény folytán a megélhetésért folytatott harcok mind gyakoribbakká válnak. A harcok eredményének a biztosíték a munkásság öntudatán és jó vezetésén kívül természetesen csak a magasabb segélyek lehetnek. Magasabb segélyeket pedig csakis felemelt tagdíjakból folyósíthat a szövetség.

Kongresszust összehívni a tagdíj emelésért ma, amikor mindenki előtt világos és érthető ennek szükségessége, elhibázott taktika volna. A kongresszus költségei a tagdíjemelés nagy részét felemésztén és így éppen a kritikus időben gyenge pénztárunk nem nyújthat tagjainak megfelelő segítséget. Alapszabályunk 20. §-a jogot ad a központi vezetőségnek, hogy ilyen rendkívüli körülmények folytán szervezetünk pénztárának megerősítéséről gondoskodjon. Különben is ma már nem az a helyzet, mint a világháború előtt, amikor a pénz vásárló értékének állandósága folytán lehetséges volt hosszabb időre kongresszusokon megállapítani a tagdíjakat és segélyeket. Ma a külföldi valuta gyenge országokban ugyszólván havonta emelik a tagdíjakat és segélyeket a munkásszervezetek, hogy a rohamosan romló gazdasági viszonyok által előállott helyzetben tagjaiknak segítségére lehessenek. Nálunk ugyan nem szükséges ily gyakori emelés, de mi is lépést kell tartsunk az országunk gazdasági helyzetével.

Szövetségünknel a tagdíjak az átlagos órabérnek csak $\frac{1}{2}$, sőt $\frac{1}{4}$ részét teszik ki, míg más szakmák szövetségeinél és a külföldi szövetségeknél is rendszerre kezd válni, hogy a hetijárulék a munkásság átlagos órabérének feleljen meg.

Szaktársak! A központi vezetőség felelősségének tudatában, szövetségünk tagjainak érdekében hozta a fenti határozatot. Tagjaink önludatába vetett bizalommal reméli, hogy ezen intézkedéssel a szövetséget hatalmassá és az elkövetkezendő harcokban ellentállóképesé teszi.

Szaktársi tisztelettel:

A Romániai

Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének Központi Vezetősége.

Kizárások. A bukaresti gáz- és villanymunkások helyicsoporthja vezetősége az 1923. év július 20-án tartott vezetőségi ülésen Ionescu Alexandrut egyhangulag kizárta a tagok sorából, mert részeg állapotban a szervezetben állandóan izgágáskodott. Ugyazintén a fentnevezett helyicsoporth vezetősege 1923. év július hó 29-én tartott ülésén három hónapra a tagok sorából, kizárta Averescu Nlriet, mert verekedéseivel a tagok közt ellentétet és bizalmatlanságot szított.

Schiel úr hamis teóriája a többtermelés előmozdításáról

II.

Az akkord-rendszer bevezetése is egyik lényeges pontja Schiel úr többtermelési teóriájának. Szentül meg van győződve arról, hogy a többtermeléshez és a versenyképességhez az is szükséges. Vizsgáljuk meg hát ezt a kérdést is. A termelés és a versenyképességnél nemcsak a termelt javak mennyisége, hanem annak minősége is lényeges szerepet játszik. Volt idő, mikor a francia ipar a mindjobban fejlődő s mindnagyobb piacokat hódító német ipart úgy akarta ellensúlyozni, hogy olcsó pénzért silány iparcikkeket hozott forgalomba. S ez lett a veszte. Mert a vevő — s itt különösen nagyobb fontosságú ipartermékekről van szó — nagyobb súlyt helyez a jó minőségű, jól elkészített munkára még akkor is, ha azt valamivel drágábban kell megfizetnie. Már pedig megdöntetlen igazság az, hogy az akkordmunkarendszer mellett elkészített munka minőségileg sohasem oly tökéletes, mint a fix fizetés vagy órabér mellett elkészített. Hogy miért? Először azért, mert az akkordrendszerben a munkás sokkal jobban lesz kizsákmányolva. Munkájáért — noha az állítólag szabad egyezkedés tárgya — olyan hitvány ellenértéket kap, hogy azzal semmiire sem tud jutni. Hogy tehát ezen hitvány akkord bér mellett mégis megkeresse a létfenntartásához szükséges mennyiséget, elhanyagolja a munka tökéletes elkészítését, nem fordít kellő gondot rá. Célja nem az, hogy minél jobbat, hanem az, hogy minél többet termeljen, ami feltétlenül a munka precíz elkészítésének hátrányára van. Amellett az akkordrendszer állandóan veszélyezteteti keresetének állandóságát és azt folytonos ingadozásoknak teszi ki. A munka elkészítése körül ugyanis olyan előre nem látható akadályok merülhetnek fel, hogy az nem végezhető el azon idő alatt, amelyet a munkás kikalkulált, hanem ennek esetleg csak többszörös ideje alatt. Itt már a munkást súlyos veszteség éri keresetében s ha ilyen eset havonta többször adódik elő, a munkás keresete az akkordrendszer mellett lényegesen csökkent. Ennek megelőzése végett tehát inkább összecsapja, semmint elvégzi munkáját. Végül pedig van társadalmi indító oka is. A legtöbb munkás, ha akkordban dolgozik, nem ismer határt. Noha tudja, hogy túlfeszített munkája idő előtt rokkanttá teszi, mégsem akarja elmulasztani a többkeresethez kínáló alkalmat. Addig dolgozik, amíg felfordul, anélkül, hogy ennek az önhajszolásnak valamelyes haszna mutatkozna. Önefeledten huzza az igát, amíg kidől, beteggé válik, idő előtt keresetképtelenné lesz. S ha azzá lett, a

munkáltató, aki ezen hajszolásnak a legtöbb hasznát látta, legkevésbé törődik vele. Tőle felfordulhat, esetleg koldulhat, éhezhet, nyomorultan elpusztulhat családjával egyetemben. Ezek s emellett még számos indok készítette a munkásságot arra, hogy évtizedes szívós harcot folytasson az akkordrendszer ellen. S hogy célját elérte, igazán semmi oka arra, hogy lemondjon róla csupán azért, mert Schiel úr kevesli a profitot, amit úgy is tekintélyes összegben vág zsebre évente.

A bérek csökkenése. A munkáltatóknak minden törekvése, szívós és makacs harca erre irányul. Magasak a munkabérek — siránkoznak —, csökkenten kell őket; ez a harci riadójuk. S hogy ezt a törekvésüket nem tudják keresztülvinni, egész biztosan nem Schiel úrkon mulik. Ma már minden gazdasági kérdésekkel foglalkozó egyén tisztában van azzal, hogy a mai munkabérek nem biztosítják a munkás megélhetését még annyira sem, mint a múltban. A szocialista még ennél is többet tud, azt, hogy az elvégzett munka és a fizetése közötti értéktöbblet ma sokkal nagyobbarányú a munkáltató javára, mint amilyen azelőtt volt. Tehát ugyanakkor, amikor s amennyivel a munkás élelnívója süllyedt, a kapitalista profitja akkor és annyival emelkedett. A versenyképességet tehát — ha erről szó lehet — nem a magas bérek, hanem a magas profit teszi lehetetlenné. A bérek még nagyobb mérvű csökkenése valóságos katasztrófa lenne a termelésre, nemhogy a többtermelést mozdítaná elő, hanem a minimális termelés is alászállna. Mert Schiel úrnak meg kell érteni azt a legegyszerűbb biológiai törvényt, hogy a munkásnak az elhasznált erőenergiát pótolni kell; a pótlás eszköze a táplálkozás, de hát miből táplálkozzon a munkás, mivel pótolja elhasznált erejét, ha az ehhez szükséges pénzértéket nem tudja megkeresni? Minél kevésbé tud a munkás táplálkozni, annál jobban veszít munkaerejéből és annál kevesebb termelésre lesz képes.

A szociálpolitikai jogok megtagadása. Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy a romániai munkásságnak nincsenek is szociálpolitikai jogai. Az a néhány napi fizetelt szabadság, amit a munkásság kivívott, igazán nem jelent semmit. A nyugati államok munkásságának már a háború előtt sokkal több joga és intézménye volt, mint az itteni munkásságnak ma és az ipar azért mégis versenyképes volt és a kapitalisták vagyona azért mégis szaporodott. Schiel úrkat például senki sem kényszeríti arra, hogy munkásvédelmi eszközökről gondoskodjanak és így itt is már tekintélyes összeget takarítanak meg, senki

sem kényszeríti munkáslakások építésére és ezzel újabb összegeket takarítanak meg, semmi anyagi felelőséggel nem tartoznak a munkás betegségének vagy munkanélküliségének ideje alatt, baleset esetén stb. és itt újból nagy összegeket takarítanak meg. A végtelességgig felsorolhatnánk, hogy a munkás munkája utáni profiton kívül még mennyit takarítanak meg Schiel úrék rajta.

Mindamellet van azonban egy mód a többtermelés elérésére, a versenyképesség fokozására. Nem a Schiel-féle módszer, hanem annak ellenkezője. Schiel úréknek oda kell hatni, hogy a munkaidő heti 44 óra legyen, az órabérendszer végleg kiépítessék, a bérek legalább a létminimumnak feleljenek meg és a munkás munkaerejét szociális intézmények védjék meg az elsorvadástól. Ez az egyetlen módszer, mely a többtermeléshez vezet. (h.)

Életképek a lupényi Szibériából

A lupényi vas munkások szakszervezetje ezévi július 15-én nyári mulatságot rendezett saját könyvtára javára. A rendőrség engedélyezte a mulatságot, minden előzetes feltétel nélkül, csupán az italengedélyt adta olyan feltétellel, hogy a tiszta jövedelem az özvegyek és árvák felségélyezésére fordíttassék. A mulatság lezajlása utáni napokban a lupényi rendőrség főnöke, Farkas Emil, felhívta a csoport vezetőségét és az egész mulatságról szóló elszámolást követelte. A vezetőség ennek eleget is tett és a mulatság elszámolását bemutatta. Farkas úr azonban az elszámolást félredobta és ő állított ki egy másik elszámolást, melyben 14 ezer leit követelt a vezetőségtől. Mint-hogy a vezetőség ezt nem volt hajlandó lefizetni, újból felhívta őket és most arra akarta kényszeríteni, hogy 11.406.— leit fizessenek be.

Mint-hogy a csoport vezetőségének a rendőrfőnök úr szibériai udvariasságát már volt alkalmuk megismerni, kénytelen volt a csoport pénzből ezen összeget a rendőrfőnök úrnak lefizetni. Július 26-án, Popescu munkaügyi inspektor lent volt Lupényban és ez alkalommal a szakszervezet vezetősége kérvényt nyújtott át neki, melyben tiltakozott a rendőrfőnök jogtalan eljárása ellen és kérte az inspektort, intézkedjen a pénz visszatérítése érdekében, annál is inkább, miután a munkásság kulturális célokra, könyvtárának gyarapítására kívánta ezt az összeget fordítani. Az inspektor meg is ígérte közbenjárását, ennek azonban mindeztideig semmi látszatja nincs. Nem tudni mi történt, de félek, hogy a munkásságtól kicsikart pénznek már hullt helye van. Így pártolják a helyi hatóságok a munkásság kulturális törek-

véseit és intézményeit. Vajjon meddig megy ez így?

A lupényi szervezett munkások egy memorandumot nyújtottak át a munkaügyi inspektornak, melyben kérték, utasítsa a bányaigazgatóságot a kollektív szerződés pontos betartására. Az inspektor le is jött, megkezdte a tárgyalást ezirányban, de rendes szokás szerint, most is az igazgatóságnak adott mindenben igazat, sőt ennél is tovább ment, mert amidőn a 12 órás műszakról volt szó, az igazgatóság kénytelen volt beismerni, hogy csakugyan a szerződés ellenére 8 óra helyett 12 órát dolgoztat egyes helyeken, de midőn a szakszervezet vezetősége kérte ennek a hatályon kívüli helyezését, meggyőződtek róla, hogy nem helyesen jártak el és a 12 órás munkaidőt azonnal be is szüntették. Ezen kézenfekvő igazság dacára, a jegyzőkönyvbe úgy lett beállítva a kérdés, mintha az igazgatóság nem szegte volna meg a szerződést, sőt az inspektor megnyugtatta az igazgatóságot, hogy miniszteri rendelet értelmében dolgozathatnak 12 órát, mert ez engedélyezve van és ha akarják, bármikor bevezethetik s amennyiben a munkások ezt nem helyeslik, úgy megsértik a miniszteri határozatot. Midőn a munkások delegáltjai arra kérték, hogy a jegyzőkönyvet a tényeknek megfelelően vegyék fel, az inspektor ur azt a furcsa kijelentést tette, hogy a munkások csak azt kifogásolhatják a jegyzőkönyv felvételénél, amiről ők beszéltek, de azt, amit az igazgatóság mondott, nem kifogásolhatják. Ugy látszik, hogy a munkaügyi inspektor inkább a kapitalistaügyi inspektor nevet vehetné fel, mert igazán kár, hogy mint a bányatársaság szakértelője, magát munkaügyi inspektornak csufol-tatja.

Mindkét eset figyelembevételével a szaktársak láthatják, hogy a tőke és inspektorai teljesen rávetették magukat a munkásszervezetekre, látva azt, hogy a munkásság közönyösséget mutat szervezeteivel szemben. Már egyszer kísérletezett a 12 órás műszakkal, de látva azt, hogy ennél a kérdésnél a munkássággal szemben találja magát, ezt hatályon kívül helyezte, most azonban más taktikával kísérletezik és a rossz fizetés által véli a munkásságot odakényszeríteni, hogy majd ők kérik a 12 órás munkaidőt, mert egyes szaktársak öntudatlanságukban felkinálják magukat, ezzel akarván pótolni az elégtelen, rossz keresetet, ahelyett, hogy szervezkedéssel, szorosabb együttműködéssel, vállalva küzdenének a kapitalista törekvések ellen. Megalázkodva könyörögnek, ahelyett, hogy önértékesen követelnék a munkájuk után őket jogosan megillető fizetést. A kapitalisták teljesen jól vannak informálva a mun-

kásmozgalom menetéről, hiszen nálunk is a hatóságokkal vizsgálattják felül havonta szervezetünk taglétszámát, így akarván meggyőződni arról, milyen a munkásság összetartása.

Szaktársak! Itt a legfőbb ideje, hogy midezeket megértve, tömörüljünk. Közledik a szerződés lejáratának napja, legalább most szervezkedjétek, hogy az új kollektív szerződés jobb legyen az eddiginél. A tőkéért mindennap kockáztatjátok az életeket, miért nem

tudjátok a saját magatok és családoto érdekeiért is azt a csekély áldozatot hozni, hogy a szervezkedés útján harcoljátok nyomorúságotok ellen. A mostani közönyösség által csak azt érte el, hogy az igát tovább kell húznotok. Ha azonban a mostani helyzetet megelégteltétek, úgy szervezkedjétek és olyan embereket állítsatok a mozgalom élére, akik eddig is tettekkel bírják bizonyítani, hogy a munkásság érdekében tudtak és akartak cselekedni.

B é r m o z g a l m a i n k

Brassó, Sibiu és Târgu-Mureş vasmunkásainak bérmozgalmi nagyrészen befejeződtek

A târgu-mureşi vasmunkások aug. hó 18-án 30 százalékos béremeléssel kollektív szerződést kötöttek és így kiharcolták eredménye meghozta az erdélyi gyárosok blokkjának a szét-törését.

A nagyhangon beígért városközi kollektív szerződést akkord- és kötelező túlórákkal fűszerezve nem sikerült a gyárosoknak a munkásságra kényszeríteni.

Brassóban a törvényszék a Schiel-gyárra vonatkozólag kijelentette, hogy kötelező döntőbírótság elé tartozik, tekintettel arra, hogy waggon- és mozdonyjavítással is foglalkozik.

Hiába volt a munkásság képviselőinek a tiltakozása, döntést is hozott a törvényszék, mely szerint az öntőknek és minta-asztalosoknak 35%, a szakmunkásoknak 30% és a segédmunkásoknak 28%-os béremelést ítél meg a döntőbíró.

Még a 35%-kal felemelt legmagasabb öntőfizetés sem elég a mai drágaság mellett a tisztességes megélhetéshez, mert a legmagasabb öntőfizetés a döntés szerint 20 lei és 38 bani, míg a minimum csak 9 lei és 4 bani óránként, ami nem biztosít valami fényes megélhetést, nem is beszélve a többi szakmunkások 7 lei 15 banitól 16 lei 38 baniig terjedő fizetéséről.

Az évek szerinti fizetési osztályozás a döntés szerint megmaradt, így tehát nem sikerült Schiel urnak az „érdem” szerinti fizetési osztályozást kiero-szakolni.

Megmaradt a régi kollektív szerződésben biztosított háromhavonkénti fizetés-szabályozás is a piaci árvizsgáló-bizottság ármegállapításai alapján.

Jóformán több-kevesebb módosítással a régi kollektív szerződés maradt érvényben, ami a munkásságot semmiképpen sem elégitheti ki, tekintve, hogy a helyzet másfél év óta lényegesen megváltozott.

Nem hagyhatjuk szó nélkül a Schiel-gyár konfliktusát, mert tulajdonképen

ennél a gyárnál nem sztrájk, hanem kizárásról van szó.

Schiel igazgató ugyanis Sibiu-ban június 8-án kijelentette, hogy ha általa óhajtott feltételeket munkásság nem fogadná el, úgy kényszerítve lesz munkásait kizárni. Június 9-én 34 munkást elbocsátott, gondolva, hogy ezáltal sikerülni fog a munkásságot sztrájkra kényszeríteni, annál is inkább mert az elbocsátottak közt tárgyaló-bizottsági tagok és bizalmiférfiak is voltak. A munkásság nem ugrott be és hétfőn, azaz június 11-én munkára jelentkezett. Schiel igazgató látva, hogy provokációja csütörtököt mondott, kiállott a gyár kapujába és fenhangon kikiabálta, hogy: „a külföldiek, a segédmunkások és a tanoncok bemehetnek dolgozni, a román állampolgárságú szakmunkások pedig menjenek haza, mert rájuk a gyárnak szüksége nincsen.”

Ezek után a szakmunkások eltávoztak a gyár kapujából a velük szolidaris külföldi szakmunkásokkal egyetemben és a kizáratásukról a munkaügyi felügyelőségnek és a prefektúrának jelentést tettek. Schiel igazgató pedig munkába állott hajcsárai közül a mindenre kaphatókkal egyetemben és főzni, gyurni kezdték a munkások közül azokat, akik velük szóba álltak.

Havi fizetést, mesteri állást, sőt még a mennyországba jutást is kilátásba helyezték igen sok munkásnak, csak hogy fogadja el Schiel ur feltételét és munkába álljon. Persze, a munkásság közül csak egynehány gyászvitéz akad, aki társait cserben hagyta és a Schiel ur önkényének magát alávetni hajlandónak mutatkozott. Ezek közül megemlíthjük Böhm József budapesti, 1857 születésű öntőt, aki, mert tanonc-mestert állást ígértek neki, munkába állott, dacára, hogy az előző napon tartott öntő-értekezleten csirkefogónak gazembernek nevezett minden olyan egyént, aki társaival nem szolidaris, így tehát önönmaga mondott véleményét piszkos magaviselete felett. Egyébként a brassói öntők augusztus 7-én tartott értekezletükön ezt az

alakot kizárták. Ugyanezen az értekezleten Pap Lajos, Szentkeresztbányán, 1870-ben született öntőt is kizárták, mert egy zárlat alatt levő műhelyben munkát vállalt, ami nem az egyedüli munkásellenes büne ezen alkohol vitéznek.

A mozgalmak befejezte után az ilyen és ehhez hasonló árulók teljes névsorát és hű életrajzát külön nyomtatványokban fogjuk a tagjaink közmegegyezésére ajánlani.

A nagy többség azonban semmi eszközzel sem volt rábirható a munka felvételére.

Megkísérelte Schiel igazgató mintegy husz gyári lakásban lakó munkásának az utcára dobását is, de ez sem használt, csak nem akart a 13 sztrájkőrök száma szaporodni. Más eszközöz folyamadott, irt a külföldi román konzulátosoknak mindenfelé, hogy nagy hiány van itt Romániában mindenféle szakmunkásban és vizumot adjanak bármely szakmunkásnak.

Sikerült elfognunk egy ilyen iratot, melyben füt-fát, szakszervezetet (melylyel pedig harcban állt és kollektív-szerződést) ígér a külföldi hiszékeny munkásnak, csakhogy lépre jöjjön.

A külföldi illetőségűek zaklatásától sem riadt vissza Schiel igazgató; maga személyesen jelentvén ki a külföldiek közül soknak, hogy kitoloncoltatja — mintha csak szigurancafőnök volna — és néhányat tényleg a határra is küldetett ez a helyi pasa.

Tizenegy heti kizárás után a bíróság döntést hozott, melyben kimondja, hogy a „Schiel-gyár“ kötelező döntő-bíróság alá tartozik. Kérdjük: Feltéve, hogy ha az üzem tényleg a kötelező döntőbíróság alá tartozik, miért nem tartozott oda az első héten!? Miért nem akadályoztatott meg a hatóság által az üzem dolgozni akaró munkásainak az utcára dobása?

Most tizenegy heti harc után hozott meg a döntés, amit a gyáros maga is megfélebezett, mert neki *korlátlan kizsákmányolási lehetőség kell*. Ugy látszik, neki a döntés sem biztosítja ezt?

Egyébként Schiel igazgató még a döntőbíróságnál sem átalotta kijelenteni, hogy mintegy kétszázat nem fogad vissza a munkások közül, mert kevés rendelése van. Teszi ezt akkor, mikor mindennap 10 külföldit is szívesen látna és alkalmazna, azon egyszerű okért, mert tudja, hogy csak a határon áttevés kilátásba helyezése által — aminek a keresztülvitelében, ugy látszik, Schiel igazgató urnak nagy gyakorlata van —, bármikor megfélemlíthetők, ha nagyobb bért, vagy jobb munkafeltételeket mernének kérni. Lám, a tőkésnek minden eszköz jó, csak hogy a profit biztosítva legyen. Mint utólag értesülünk, Schiel igazgató még a bírói döntést sem respektálja,

hanem a munkásait továbbra is kizárva tartja, hogy csak azokat vegye vissza, akik neki tetszenek. Számít rá, hogy az üzemét militarizáltatni fogja, amiből gondolja, hogy végeredményben mégis csak neki fog haszna lenni, mert így az állam lesz kénytelen fizetni a munkásokat és nem a cég lesz kénytelen az államnak hitelezett milliók mellé más milliókat hitelezni.

A kormány ipari politikája így vezet az üzemek militarizálása, a termelés teljes guzsbakötése és megsemmisítése felé.

Igy a gyáros által óhajtott militarizálás nem a többtermelés, hanem a teljes termelési csőd felé vezet, még akkor is, ha egynehány talpnyaló gerinctelen munkást toborozni sikerülne is. Mint értesülünk, a munkások bírói uton kísérelik meg a kizárási napoknak a gyáros általi megfizettetését keresztülvinni.

Brassóban a Teutsch-gyár munkásai követésreméltó szolidaritással állják a harcuk 12-ik hetét is, ami remélhetőleg a biztos győzelem záloga, annál is inkább, mert a Schiel-gyár ügyében, — aminek a köpenyébe Teutsch is kapaszkodott —, már döntés hozott, amit a gyáros nem respektál.

A Teutsch-gyár profitjának a megmentésére egy bécsi születésű, Weinberger Eduárd nevű vasesztérgályos vállalkozott, aki havi fizetéses ígéretre munkába állott és három esztérgapadon dolgozva, a tanoncokat pofozva, igyekszik a gyárosa kegyét biztosítani. Reméljük, a mozgalom befejezése majd pontot tesz a Weinberger ur pofozkodására is.

Sibiuban a mozgalom 10 heti harc után a szaktársak gyengesége folytán befejeződött oly módon, hogy mind és mind több sztrájkoló munkás dült be a gyárosok havifizetéses mesteri állás ígéretére. Így aztán ma már „mester ur“ nagyon sok van a gyárakban, akik nem béremeléssel, hanem akkord-rendszer mellett, napi 10—16 órai munkaidővel igyekeznek megkeresni a drága kenyeret. Itt említjük meg, hogy a sibiui gyárosok a fogarasi fogolytáborból Wrangel-katonákat is hozattak a kormány jóvoltából a sztrájk letörésére, akiket, ha az orosz diktatura le törésére nem is, de a sztrájk letörésére eredményesen fel lehetett használni.

A sztrájk letörésében a hatóság is derekasan kivette a részét s egy Fiala Ferenc nevű minta-asztalos denunciálására letartóztatta Schun és Derner szaktársakat és véresre verve, két napig bezárva tartotta, majd a bíróság 1—1 havi elzárásra ítélte a szaktársakat csak azért, hogy meggyőzni igyekeztek egy munkást arról, hogy béremelés nélkül dolgozni nem lehet.

Béremelés helyett börtön és véresre-

verés. Lám, lám, ez is a XX. század vívmányaihoz tartozik.

Nagyon csodáljuk, aki azt hiszi, hogy most már a sibiui bérmozgalom a munkások letörésével befejeződött. Rövid idő múlva az igazságtalan akkord és tulhosszu munkaidő folytán kiuzsorázott munkásság észhez fog térni s akkor ismét csak a kollektív-szerződés tárgyalására lesznek kénytelenek ráfanyalodni a gyáros urak.

A munka és a tőke harcát sem hatósági, sem katonai beavatkozással megszüntetni nem lehet. Ez csak a munkásság igényeinek a teljes kielégítésével lehetséges, amire gyárosaink önként sohasem hajlandók és csakis az erős szervezethez lehetnek ki.

Sztrájk Nagyváradon

A nagyvárad Vasöntöde és Gépgyár Rt. üzemében alkalmazott szaktársak az alábbi esetből kifolyólag augusztus 6-án mozgalomba léptek.

Wassmer szaktárs, az üzem főbizalmija több megbízott kíséretében bement az igazgatósághoz, hogy a munkásság többrendbeli sérelmére felhívja az igazgatóság figyelmét. A tárgyalások folyamán heves szóváltás támadt Wassmer szaktárs és Popper igazgató között és az utóbbi a szóváltás közben elbocsájtottnak nyilvánította Wassmert, amit az nem vett tudomásul. Ezután az ügy tisztázása végett egy bizottságot küldtek ki a szaktársak, amelynek az lett volna a feladata, hogy az igazgatót figyelmeztesse arra, hogy Wassmer elbocsájtása szerződészegés jelleggel bír, mert a szerződés szerint a mozgalomból kifolyólag senki el nem bocsájtható. Az igazgató azonban nem fogadta a bizottságot, a műhelyfőnök pedig kijelentette, hogy aki nem dolgozik, az hagyja el a gyárat, mire a munkások ezt meg is tették.

Az ügy a munkaügyi felügyelő elé került, aki azt javasolta az igazgatónak, hogy Wassmert vegye vissza az ügy bírósági befejezéséig. Másnap a szaktársak Wassmerrel együtt munkába akartak állani, az igazgató azonban Wassmert nem engedte dolgozni, mire a többiek szolidaritást vállalva, szintén elhagyták az üzemet. A tárgyalások megindultak és ezek folyamán Erdős vezérigazgató kijelentette, hogy Wassmert még bírósági végzés alapján sem hajlandó visszavenni. A megyei prefektus is ezek után megállapította, hogy az igazgató nem akarja az ügy békés elintézését, de ennél többet ő sem tehet. Ezután az ügy az iparhatóság elé került, mely eltérőleg a rendes szokástól, azonnal tárgyalás alá vette az ügyet s mint rendesen, most is a tőkés javára hozta meg a döntést.

A szervezett munkásság példás szolidaritását igazolja az a tény, hogy nyolc napi harc után sem voltak hajlandók munkába állani a főbizalmi

nélkül, végül is csak az ő többszöri kérésére álltak vissza munkába. Az ügynek a járásbíróóság előtt is lesz folytatása. Fenti esetnek van egy szenzációs részlete, ami eddig nem kerülhetett nyilvánosságra a cenzura miatt. A konfliktus alatt ugyanis Erdős igazgató Bukarestben járt a minisztériumban, ahol felajánlották neki a sztrájk letörésére Popovic generálist, ki az aradi sztrájkot is a közismert módon törte le. Erdős azonban nem merte a felelősséget vállalni és azt felelte: neki nem generálistra van szüksége, hanem arra, hogy a C. F. R. fizesse ki tartozásait, hogy ő is kifizethesse munkásait, mert a sztrájk előtti nézeteltérések is emiatt voltak.

Astra

Adhattunk volna e cikkünknek különféle hangzatos fő- és alcimeket is, de úgy véljük, amint elegendő a végtelen óceánban egy világitótorony annak figyelmeztetésül, hogy e tájon gyilkos szirtek terülnek el, éppen úgy a romániai kapitalizmus nagy óceánjában elég e szó „Astra”, hogy minden proletárban felkeltse az óvatosságot és olvasva nevét, a kizsákmányolás, a rettenetes munkáselnyomatás és munkásüldözés legszörnyűbb fogalmait ébressze fel benne. Mert az „Astra” munkáspolitikájával elérte azt, hogy a munkásság gyűlölettel eltelten figyeljen fel nevére és őskori kinzó eszközöket juttasson eszébe, amelyeknek csak „civilizáltabb külsője van”. A spanyolcsizma helyett, militarizálás; a sóhajok hidja helyett, az éhség és nyomorúság sóhajai és könnyei a különbség; de ez utóbbi kinzóeszközök talán jobban gyötrik a proletár testét-lelkét, mint az előbbieket.

Az „Astra” mindig újabb és újabb eszközöket talál ki arra, hogy a munkássággal a maga kiváltságos hatalmát éreztesse. Sok ezer munkás egzisztenciája függ tőle, élet-halál ura, ha akar, van munkája a munkás számára, ha úgy akarja nincs, és minden szemrebbenés nélkül dobálja ki őket, nem törődve azzal — mi lesz velük azután. Ahányszor halljuk e nevet „Astra”, mindig jusson eszünkbe a dantei mondás, mely a pokol tornácán ékeskedik: „Aki ide belép, mondjon le minden reményről”.

Az „Astra” legújabb bünkrónikája a következő: A gyár igazgatósága nagyhangon hirdette, hogy 20, illetve 30 százalékos béremelést fog adni a munkásoknak, a valóságban azonban újból becsapta őket. Mert a beigért százalékokot csak az akkordbérékre adta, de ezzel sem kaptak semmit, mert olyan akkord-rendszer van, hogy a munkás sohasem tudja melyik munkájáért mennyit kap és így azt sem tudja ellenőrizni, hogy a nagy garral hirdetett bérjavításból csakugyan kap-e valamit is, azaz persze hogy kap, ha nem is

béremelést, hát minden fölmondás nélküli elbocsájtást. Mert legújában ez is nagy divat az Astránál. Értesülésünk szerint a gyárigazgatóság a munkásság mintegy 60 százalékát szándékszik elbocsájtani állítólagos munkahiány miatt. A munkahiány mögött azonban az a törekvés áll, hogy az igazgatóság szeptember 1-től egy új akkord-rendszer akar bevezetni és hogy ennek sikere már eleve biztosítva legyen, a munkásságot előzőleg kidobja, hogy aztán kiéhezve kénytelen legyen az új rendszer jármát huzni, még kisebb éhbérek mellett. A munkásság, amely ezáltal életgizisztenciájában van megtámadva, a minisztérium elé viszi panaszát, tőle fogja megkérdezni, hogy milyen jogcímen veszik ki a falat kenyeret kezéből, amikor dolgozni akar.

A volt „Acsev” jelenlegi Cfr. üzemnél több napi tárgyalás után a járásbíróági elnök még július 24-én hirdette ki a döntést, melyben kötelezi a vállalatot április 1-től visszamenőleg 15 százalékos béremelést adni alkalmazottainak. Ennek a bírósági döntésnek nagy jelentősége van, mert alapelveként mondja ki, hogy az alkalmazottak a Cfr.-nél is köthetnek munkáltatójukkal kollektív szerződést. Minthogy a vállalat igazgatósága nem respektálta a bírósági döntést, az alkalmazottak egy küldöttsége ment Bukarestbe a Cfr. vezérigazgatósághoz, hogy ott szerezzék érvény a bírói döntésnek. A küldöttség legnagyobb meglepetésére azonban Andrei igazgató kijelentette, hogy semmi esetre sem fogják respektálni a bírósági döntést. Erre a küldöttség a munkaügyi minisztériumba ment tiltakozni Andrei kijelentése ellen és kérve, hogy a minisztérium szerezzon érvényt a törvénynek. Ott azzal nyugtatták meg a küldöttséget, hogy az ügy megvizsgálására leküldenek egy inspektort. — Kiváncsian várjuk, hogy hova fog fejlődni az ügy. Mert ebben az esetben egy törvény rendelkezéséről, bírói döntésről van szó s alig hisszük, hogy ezt bárki is merje dezavualni, mert ha ezt megteszik akár Andrei, akár a minisztérium kedvéért, akkor a jövőben senki sem hihet komolyan az igazságban, bírói intézményünk függetlenségében.

Bérencek munkában

Most, hogy a Lemaitre-gyár konfliktusa befejeződött, illik, hogy becsületesen, minden szégyen és félelem nélkül rámutassunk az okokra és tévedésekre, amik a konfliktust meghosszabbították.

A bukaresti vasmunkások csoportjának a vezetői meg kell, hogy lássák az alábbi sorainkban a mi becsületes törekvéseinket. Meg kell mutatnunk a tévedéseiket, amik a helyzet félreismeréséből eredtek és amik eredményezték

a harcot, hogy a jövőben ne ismétlődjen hessen meg hasonló eset. A Lemaitre-gyár konfliktusa a munkások szabadság elhatározásának a következménye. Munkások provokálva voltak az által, hogy a gyár elhagyására lettek felhívva, azaz ki lettek zárva. A dolgok tárgyilagosan elemezve megállapíthatjuk, hogy a konfliktusért a gyár igazgatósága felelős, mert törvénnyel és minddel szembe szállva, akaratát keresztül erőszakolta.

Nem elégedhetünk meg ezen egyszerű ténymegállapítással, mert egy szakszervezet, amelynek multja van és amelynek olyan vezetői vannak, akik a tagok is respektálnak, nem elégedhetik meg egyszerű ténymegállapítással, mikor ismerve van a mult tapasztalataiból, hogy a munkaadókat mindig munkásoknak kellett felelősségre vonni, mert ha ezt elmulasztották, a hatóságok soha a munkások követelés nélkül ezt meg nem tették. Ha igazságosak akarunk lenni, meg kell állapítanunk, hogy elsősorban is hibások a bukaresti vasmunkás-csoport vezetői akik elmulasztották a gyár munkásainak a megszervezését és azt a néhányat is, akiket megszerveztek, az állandó veszedeléseikkel untatták a szakszervezetben. Ez eredményezte, hogy a gyár 300 szervezett munkásából alig marad 30, aki a szervezetnél a tagdíjaitva rendez van. A Simulescu esete általában ismerve van Bukarestben, aki a szervezetből öt hónapra ki lett zárva, mert a szervezet ellen agitált a gyárban, vádolva a vezetőséget, hogy rendőrség és a kapitalistáknak adták a magukat, a tagokat pedig a tagdíjait nemfizetésére izgatta.

A bizalmiférfiak nem tették meg a kötelességüket, a tagok pedig nem is akartak a szervezetről tudni az ilyen agitációk eredményeképpen. A munkásság pedig ahelyett, hogy komolyan a szövetséggel együtt az ilyen agitációk megszüntetése ellen dolgozott volna, akik személyi okokból és egymás elleni gyűlöletből cselekedtek, hagyta a dolgokat folyni addig, amíg aztán a munkásság kicsuszott a vezetés alól és ami a legsajnálatosabb, elvesztette az erkölcsi erejét a tagok előtt.

Az igazgatóság természetesen értesítve volt a munkások soraiban levő ellentétekről és így nem volt nehéz, hogy ügynökeivel a munkásságot provokálja a munkabeszüntetésre, annál is inkább, mert nem voltak bizalmiak, akik az igazgatóság ilyen akcióját megakadályozhatták volna. A munkabeszüntetés kapóra jött a gyár igazgatójának, hogy így alkalmat kapott a kizárás keresztülvitelére. Így a munkásság, szerveztlensége folytán, be lett ugratva.

Ebben a dologban a csoportvezetőség hibás, mert ahelyett, hogy ezen ügyvel foglalkozott volna, egyéb, a szervezetre hátrányos dolgokkal foglalkozott.

Amikor pedig értésükre adatott, hogy az igazgatóság hajlandó a kizárás visszavonására, az elbocsajtás ügyében pedig a döntőbíróóság ítéletére bizza a döntést, a megegyezés helyett a munkásokat a harc folytatására ösztönözték szervezettől távol álló egyének, akik nem a szervezetben nincsenek, sem a gyárban nem dolgoztak, de agitációjuk politikai demagógia malmára hajtotta vizet. A másik hiba — nem nevezhető egyszerű tévedésnek — az, hogy amikor látta a csoportvezetőség, hogy éptelen a harcot vezetni, ahelyett, hogy erről a szövetséget értesítette volna arra alkalmas vezetőt kért volna, adta a vezetést a helyi szaktanácsnak, melynek tagjai azt hitték, hogy ezen a vezetés csak megerősíti presztízsüket. Később látták, hogy a konfliktus súlyossága nagyobb, mint amire számítottak és félve a felelősségtől, átáptak a vádaskodásra, a szövetséget éve felelőssé azon ügyért, amelyet beletenni elmulasztottak. Hogy kinek a felelősségére történt a tagok ilyen tudatos félvezetése, azt tagjaink józan ítéletére bizzuk.

Az eredményt azonban — sajnos — az összmunkásság nyögi, mert taktikájukkal módot adtak a gyárosnak, hogy az üzem militarizálását kérje, ami augusztus 20-án meg is történt és ma Lemaitre gép- és waggongyár *militarizálva van.*

Csoportjaink működése az Ó-királyságban

Bukarestben augusztus 14-én taggyűlést tartott a gázmunkások csoportja Ilie Polisoiu szaktárs elnöklésével, aki az országos kongresszus fontosságáról tartott előadást. Burlea és Tutunianu szaktársak a nemzetközi kapcsolatot, agyis az Amsterdamhoz való csatlakozás szükségességéről beszéltek. A helyi szaktanács kiküldöttje, Gempet szaktárs ellene van az Amsterdamhoz való csatlakozásnak és kísérletet tett, hogy a taggyűlés olyan irányban határozzon, hogy az Amsterdamhoz való csatlakozás vétessék le napirendről.

A taggyűlés visszautasította Gempet szaktárs javaslatát és az Amsterdamhoz való csatlakozás és a szakszervezeti egység szükségessége mellett foglalt állást. Küldöttnek Ilie Polisoiu szaktársat választotta a taggyűlés, akik megválasztása ellen Gempet szaktárs és hívei agitációt folytatnak a „Socialismul“-ban és a tagok között a választás megsemmisítése érdekében. A tagok azonban visszautasítanak minden idegen beavatkozást és nem hajlandók eszközök lenni egyes emberek kezében.

Vegyipar.

A bukaresti „Phönix“ olaj- és vegyipari termékek gyárának munkásai augusztus hó 16-án taggyűlést tartot-

tak és elhatározták, hogy a szeptember 1-én lejáró kollektívszerződésük megújítása alkalmával 30 százalékos fizetésemelést és a havi drágasági pótléknak 400 leivel való felemelését kérik. Tárgyalóbizottsági tagoknak Lazarescu, Popenici és Ioan Mirescu szaktársak lettek megválasztva.

A „Titan“ üvegyári munkások csoportja Bukarestben taggyűlést tartott, ahol foglalkozva a nehéz megélhetéssel, elhatározták, hogy egy 40 százalékos fizetésemelés kéréssel járulnak a gyár igazgatósága elé. Fizetési szabadságot kérnek évente, egy pár bakancsot és egy öltöny ruhát, valamint kérik, hogy nagyobb mennyiségű tüzfűt kapjanak, mint amennyit eddig kaptak. Tárgyalóbizottsági tagnak a szövetség részéről Mirescu szaktársat bízták meg. A munkaügyi minisztériumban augusztus 18-án volt az első tárgyalás, amely elhalasztott szeptember 3-ára Schpier gyárigazgató mérnök elutazása miatt. A munkások, tekintettel az igazgatóság elhalasztó törekvésére, fizetésemelésüket augusztus 1-ig visszamenőleg kérik.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK

Zárolások

Kolozsvár nagymérvű munkanélküliségre való tekintettel, szigoruan zárolat alatt áll, az ideutazóknak semmiféle segély nem lesz kifizetve. — Bérmozgalmak miatt kerülendő helyek: Brassó, Nagyszeben és Temesvár. Ez utóbbi főként öntők részére szigoruan zárolva van. Arad szintén bérmozgalmak és munkahiány miatt szigoruan kerülendő.

Felszólítás

A szebeni II. számú kémiai csoport vezetősége felhívja a tagok figyelmét, hogy tagjárulékaikat hozzaák rendbe, ellenesetben névleg lesznek megróva szaklapilag.

A vezetőség.

Taggyűlés Clujon. A cluji szaktársaink augusztus hó 5-én tartották rendes havi taggyűlésüket, melyen Pirovszki Károly szaktárs elnökölt. Kucsera szaktárs pénztári jelentése után a könyvtári és ellenőri jelentések tételtek meg, amiket a taggyűlés egyhangulag tudomásul vett. A gazdasági helyzetről Bruder titkár szaktárs tett kimerítő jelentést, az általános helyzetet pedig György szaktárs ismertette a mozgalmi jelentéssel kapcsolatosan. A taggyűlés egyhangulag elhatározta, hogy a harcban álló vasmunkások segélyezésére hetenkint egyórai munkabérét továbbra is leadja, hogy ezzel is bizonyítsa a velük való érzését. Lásztig szaktárs a szakmaköri kongresszus fontosságáról beszélt. A taggyűlés több

felszólalás után Bruder Ferenc és Pirovszki Károly szaktársakat bizta meg, hogy a kongresszuson a csoport tagjait képviselje, meghagyván nekik, hogy az Amsterdamhoz való csatlakozás mellett foglaljanak állást. Pirovszki elnök szaktárs a Codul Muncii-ról tartott ismerető előadást, amire a taggyűlés határozatot hozott, hogy a törvénytervezet törvényerőre emelkedése megakadályozása céljából minden anyagi áldozatot meghoz. A taggyűlés Pirovszki szaktárs indítványára elhatározta, hogy a csoport fennállásának a 25 éves jubileumát ez év szeptember havában fogja méltóképpen megünnepelni. Az emelkedett hangulatban levő taggyűlést Pirovszki szaktárs délután 1 órakor lelkes és buzdító szavaival zárta be.

Figyelmeztetés. A nagyváradi helyi csoport vezetősége figyelmezteti az alatt felsorolt szaktársakat, hogy tagjárulékaikat rendezzék a szaklap megjelenésétől számított 8 napon belül, mert ellenkező esetben törültnek a tagok sorából: Salamon Lajos, Ocsai Lajos, Barabás Ferenc, Zonda Kálmán, Véber László, Zsurkucz János és Farkas János. Oradea-Mare, 1923. aug. 24. *A vezetőség.*

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek Kolozsvár szervezett vasmunkásaitól, amiért is többször a bizalmukkal visszaéltem. Igérem, hogy jövőben minden tekintetben mint szervezett munkás fogok viselkedni. Cluj, 1923 augusztus 21. *Vajda András, v.-esztergályos.* Előttünk: *Krausz József, Szedlicska Emil.*

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek a nagyváradi helyi csoport vezetőségétől, amiért nem szervezett munkáshoz méltóan viselkedtem a vezetőséggel szemben. Igérem, hogy a jövőben minden tekintetben öntudatos szervezett munkás fogok viselkedni. Oradea-Mare, 1923. aug. 31-én. *Rosenfeld István rézőntő.* Előttünk: *Movi Rudolf, Füller Leopold.*

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek a nagyváradi vasöntőde és gépgyár szervezett vasmunkásaitól, valamint a szakcsoport összes tagjaitól, amiért a vasöntőde és gépgyári sztrájk alkalmával nem szervezett munkáshoz méltóan viselkedtem. Igérem, hogy a jövőben minden tekintetben öntudatos szervezett munkáshoz illően fogok viselkedni. Oradea-Mare, 1923. aug. 23. *Zsila Imre s. k., Papp János s. k.* — Előttünk: *Mandenbaum s. k. Nagy Imre s. k.*

Bocsánatkérés. Alulírott, mint a lupeni vas-, fém- és vegyipari munkások szakszervezetének tagja, bocsánatot kérek azon tudatlan kijelentésemért, melyet úgy az 1923 augusztus hó 19-én tartott taggyűlésen, valamint a választóbíróóság előtt Girbóván szaktársra vonatkozólag, valamint a volt vezetőségre tettem, avagy ha bárkit is

megsértettem, ez uton kérek bocsánatot és ígérem, hogy ezentúl minden alap-talan rágalomtól és kijelentésektől, amelyről nem vagyok meggyőződve, őrizkedni fogok. Lupeni, 1923 aug. 21. Csonotos Mihály, s. k. Előttünk: *Benedek József*, s. k., *Burcsuleszku György*, s. k., *Benkő Ferenc*, s. k., *Rusz László*, s. k., *Réthy R. Imre*, s. k.

Nyilatkozat. Alulírott sajnálattal beismerem, hogy a temesvári Hiterseer-féle műhelyben folytatott intrikákkal súlyosan vétettem a munkásság köz-érdeke ellen, miért is kész vagyok a t. vezetőségtől bocsánatot kérni és ígérem, hogy a jövőben önzetlenül és becsületesen fogom kötelességemet teljesíteni a szakszervezettel szemben. — *Romankovits Ede* s. k. Tanuk: *Frustyik Károly* s. k. *Barth Keresztély* s. k.

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek a szebeni vas- és fémmunkás szakcsoporttól a szervezettel szemben elkövetett hibámért. Ígérem, hogy a jövőben öntudatos szervezett munkás leszek. Sibiu, 1923. augusztus hó 21-én. *Drágan Petru* és *Birthälmer Mihály*.

Nyugtázások. A nagyszebeni helyi csoport köszönettel alább nyugtazza az egyes üzemek munkásai által gyűjtött, hozzá befolyt összegeket: 1. „Fink”-gyár 16631 lei, 2. Cipőgyár 1243 lei, 3. „Tordai Celulose” 1121lei, 4. H. E. W. 1097 lei, 5. Hientz & Ferenczi 1023 lei, 6. Hozza & Buzduging 1020 lei, 7. Drottelf nyomda 958 lei, 8. Leitner-gyár 860 lei, 9. Mersing & Lessel 734 lei, 10. Villamos vasut 700 lei, 11. „Amylon” 665 lei, 12. Grommen & Herberth 651 lei, 13. Ost. D. Druck nyomda 558 lei, 14. „Hess” mérleggyár 486 lei, 15. Kraft-nyomda 430 lei, 17. Schieb-gépgyár 430 lei, 18. Élelmészeti csoport 414 lei, 19. Haiser-nyomda 365 lei, 20. Hager sörgyár 244 lei, 21. Famunkás csoport 239 lei, 22. Hárcomserfa (Drei Eichen) sörgyár 191 lei, 23. Faipar 135 lei, 24. Parkett-gyár 112 lei, 25. Szabó csoport 91 lei. Összesen: 30843 lei

Nyugtázás. A resicai csoport értesítésére közöljük, hogy a Bánáti Szaktanácsnak 3000 leit és a Bánáti Kerületi Titkárságnak 1000 leit, összesen 4000 leit küldött a harcoló munkások segélyezésére.

Nyugtázások. A harcoló vasmunkások segélyezésére a központi irodához még a következő összegek folytak be: Anina 500 lei, Arad 6780 lei, Salárd 223 lei, Arad 1711 lei, Turnu-Severin 2263 lei, Petrifalau 1050 lei, Cluj 1000 lei, Kalan 319 lei, Arad 5499 lei, Petrosény 700 lei. Összesen 20045 lei. Előbbeni gyűjtés összege 23348-32 lei. Főösszeg: 43393 lei 32 b.

Választottbírósi határozat

A resicai vas- és fémmunkás csoport vezetősége ellen felmerült vádak tisztázása érdekében július hó 26—27—28-án választottbírósi ülést tartottunk.

Miután kihallgattuk a vádló Grill Ferdinand, Baumann Ferenc, Deleputa Alajos, Schien József, Bálint János, valamint a megvádolt Rom Péter, Gavron Ferdinand, Stritter Ferenc és Ferenschütz Henrik szaktársakat, valamint a mindkét részről bejelentett tanukat, a választottbírósi határozatot hozta:

1. Minthogy a megvádolt csoportvezetőség magatartása és tevékenysége ellen emelt vádak nem felelnek meg a valóságnak és minthogy azokat még a vádlók sem tudták bizonyítani,

ennélfogva a választottbírósi csoportvezetőséget ártatlannak és a vádak alól tisztázottnak nyilvánítja.

2. Grill Ferdinand szaktársat pedig, aki mint fővádló alaptalanul rágalmozta a vezetőséget és ezzel az alapszabályok értelmében súlyos vétést követett el, szigorúan megfedi és figyelmezteti, hogy alapszabályok szerinti magaviseletet tanusítsa a jövőben.

Ez az ítélet három nyelven a vas- és fémmunkás szaklapban közvéteendő, egy példány a vádlónak, egy a resicai helyicsoporthoz, egy példány pedig a szövetség központjának küldendő be.

Resica, 1923. évi július 28-án.

Bradnyánszky Béla *Reiter József*
jegyző. elnök.

Ebert József *Strama Jakab*
Bebrits Lajos *Petrovics Ede*
választottbírósi tagok.

K Ü L Ö N F É L E

Felhívás Kolozsvár vas- és fémsztergályosaihoz! Felhívjuk a vas- és fémsztergályos szaktársainkat, hogy szeptember hó 20-án Musitz szaktárs vezetésevel az esztergályosok részére szaktanfolyam nyílik. — A tanfolyam anyaga magában foglalja mindazon ismereteket, amelyek az esztergályos mesterséghez feltétlenül szükségesek, nevezetesen: a menetvágány kiszámítását stb., ezenkívül 31 különféle szabály, számítási műveletek és képletek. Továbbá ismertetve lesznek a számolási műveletek, osztás, szorzás és a különféle törtekkel való számítások. A tanfolyam eredményességére garanciát nyújt Musitz szaktárs széleskörű szak-tudása és ismerete, amit hosszú éveken keresztül külföldi tanulmányai idején szerzett, nevezetesen: Ausztria, Németország és Svájc nevezetesebb gépgyáraiban dolgozott éveken keresztül és ugyanitt hallgatott végig többféle szaktanfolyamot, aminek alapján már Budapesten, valamint Kolozsváron önállóan vezetett le hasonló tanfolyamokat. — Tehát mindazok a szaktársak, akik szakismeretüket fejleszteni óhajtják, bizalommal vehetnek részt e tanfolyamon. A tanfolyomra jelentkezni lehet szeptember 15-ig naponta a csoporttitkár-nál, Bruder szaktársnál.

Tokai István kovács szaktársunk (Nagyvárad) folyó hó 18-án proletár-betegségben meghalt. A szervezett szaktársak kikisérték utolsó útjára. A sírnál Vaczel Dezső szaktárs mondott meg-ható bucsuztatót. Elhunyt szaktársunk emlékét őrizzük meg kegyelettel. — (A vasöntöde igazgatósága 16 évi, szerinte is szorgalmas munka után 1000, egyezer lei alamizsnát juttatott a hátra-maradottaknak. Jellemző a kapitálisták lelkivilágára.)

Magyarországi munkabérek. A magyar korona feltartóztathatlanul érték-telenedik el, az árucikkek árai roha-

mosan emelkednek, ezzel szemben bérek mind lejjebb csökkennek. A béke-beli viszonyokhoz képest a drágaság 2232 százalékkal, ezzel szemben munkabérek csak 534 százalékkal emel-kedtek, úgy, hogy a jelenlegi munka-bér a békebelinek csak egynegyedé-teszi ki. A legutolsó hónapban a drá-gaság 76 százalékkal, a munkabére 20—28 százalékkal emelkedtek. Egy munkáscsalád heti létfenntartásához kell 95.277 korona, ugyanakkor, mikor a munkás heti fizetése 26.880 kor. És e-dacára a jó termésnek. A munkások nyomorát nem az ország elszegénye-dése okozza, mint pld. az ausztria-vagy németországi munkásnál, hanem a politikai hatalom munkásnyuzó rend-szere. A szakszervezeti tanács nagy tömegakciót indított az Index-rendsze-bevezetésére, azonban a kormány min-den eszközzel ezt az akciót elnyomja.

Bucsuzás. Magyarországra való utazásunk alkalmával ezuton bucsuzunk nagyváradi vasöntöde és gépgyár szer-vezett munkásaitól és a helyicsoporthó. Továbbra is osztálytudatos munká-kivánunk a szaktársaknak. *Halik József* és *Polai Lajos*.

T Ő K E É S M U N K A

Zárlat. A petroseni butorgyár vagon-javításra is berendezkedett és hogy profitját még jobban növelhesse, augusz-tus hó 15-én éhbérekért az akkord-rendszer bevezetését rendelte el. A munkátság háromnegyedrésze nem volt hajlandó éhbérért és akkordban dolgozni, inkább kiléptek a gyárból, másik egynegyedrészt pedig cserbe hagyva társait, tovább robotol a cég-nek. Ugy értesültünk, hogy a cég más városokban igyekszik munkásokat toborozni, azért figyelmeztessük tagjainkat, hogy a *Rigel zsilvölgyi céget* kerüljék.

Figyelmeztetés. A csernovitzi szeg-gyár munkásai bérmozgalom előtt áll-lanak. Minthogy a munkáltatók bércsökkenést és munkaidő felemelés akarnak keresztül erőszakolni, súlyo-harcra van kilátás. Ezért felhívjuk a szakmához tartozó szaktársakat, hogy Csernovitz kerüljék. A csoportvezetőség

Cég, amely becsapja a munkáso-kat. Schenker és Süßmann cég Bel-városában (Bessarabia) különböző vidéki helyekről munkásokat toboroz igen hangzatos ígéretek mellett. A munkásokat azonban utólag becsapja mert ígéréteit nem váltja be. Figyelmeztetjük tehát a szaktársakat, hogy cég ígéréteinek ne üljenek föl.

Felelős szerkesztő: *Bartalls Sándor*.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj